

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 227/2015-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Mariánom Kuckom, Národná 7, Žilina, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 143/2009 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. marca 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 143/2009 (ďalej aj „namietané konanie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovatelia boli účastníkmi namietaného konania v procesnom postavení odporcov na základe návrhu mesta Žilina (ďalej len „navrhovateľ“) v spore o určenie neexistencie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísaným na [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). O návrhu navrhovateľa rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 143/2009 zo 16. marca 2012, ktorým určil, že právni predchodcovia sťažovateľov nie sú vlastníkami sporných nehnuteľností.

Na základe odvolania pôvodných odporcov Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 9 Co 442/2012 z 25. apríla 2013 potvrdil rozsudok okresného súdu „vo výroku vo vzťahu k odporcovi v rade 1/“ a zmenil „vo vzťahu k pôvodnej odporkyňi v rade 2/“ tak, že „odporcovia v rade 2/, 3/ a 4/“ (právni nástupcovia pôvodnej odporkyne,

pozn.) nie sú vlastníkmi sporných nehnuteľností. Označený rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 18. júna 2013.

Proti právoplatnému rozsudku krajského súdu podali vtedajší odporcovia v 1. až 4. rade dovolanie. O podanom dovolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 Cdo 450/2013 z 9. apríla 2014 tak, že ho odmietol.

Sťažovatelia nesúhlasia s právnym posúdením a záverom okresného súdu vysloveným v jeho rozsudku zo 16. marca 2012, podľa ktorého v konaní bolo nesporne preukázané, že „*právny predchodca navrhovateľa - Okresný národný výbor v Žiline nadobudol vlastnícke právo k pozemkom vyvlastneným na základe vyvlastňovacieho rozhodnutia Mestského národného výboru Žilina zo dňa 23.9.1976*“. V tejto súvislosti sťažovatelia bližšie argumentujú:

„Navrhovateľ, ktorý v tomto type sporového konania znáša dôkazné bremeno, svoje tvrdenie, že k vyvlastneniu a vyplateniu náhrady za sporné pozemky skutočne došlo, nepreukázal žiadnym právne relevantným spôsobom.

K zápisu údajného prechodu vlastníckeho práva z odporcov na navrhovateľa nedošlo ani zápisom do pozemkovej knihy ani iným spôsobom. Tvrdenie navrhovateľa, že v 70-tych rokoch sa vyvlastňovacie rozhodnutia nezapisovali do pozemkovej knihy, resp. sa im neprikladal taký význam navrhovateľ nepreukázal, ani ho nemožno považovať za všeobecne známou skutočnosť. Absencia zápisu spochybňuje zákonnosť údajného vyvlastnenia.

... Navrhovateľ... na jednej strane nepopiera nezákonné postupy vtedajšej totalitnej štátnej moci, na strane druhej však zjavne nezákonné vyvlastnenie považuje za legitímne.“

Podľa sťažovateľov „Nebol preukázaný vznik práva hospodárenia bývalého ONV Žilina k predmetným pozemkom v zmysle vtedy platnej právnej úpravy o správe majetku štátu a z tohto dôvodu považujeme aj prvostupňové a druhostupňové rozhodnutie za nepreskúmateľné.

... navrhovateľ poukázal na Geometrický plán [REDAKOVANÉ], ktorý bol vyhotovený z dôvodu, že pôvodný geometrický plán, na základe ktorého bolo realizované vyvlastnenie... po takmer 30 rokoch, ako nastali zmeny v katastri nehnuteľností nebolo možné zapísať.

Z toho teda vyplýva, že určenie predmetu vyvlastnenia v čase vyhotovenia nového geometrického plánu bolo neurčité a pôvodný geometrický plán nebolo možné zapísať.

... Navrhovatelia v rade 1/ - 3/ Osvedčením o dedičstve [REDACTED], ktoré nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 08.02.2013 okrem iného nadobudli každý podiel 1/30-iny v nehnuteľnostiach... nachádzajúcich sa v k.ú. [REDACTED], zapísaných na [REDACTED]. Osvedčenie o dedičstve bolo vydané notárom ako súdnym komisárom na základe poverenia Okresného súdu v Žiline. S obsahom tohto rozhodnutia sa druhostupňový súd nevysporiadal. Vo výroku druhostupňového rozsudku nie je uvedený konkrétny spoluvlastnícky podiel navrhovateľov v rade 1/ - 3/...

Odvolačí súd v Rozsudku zo dňa 25.04.2013 s poukazom na procesný návrh navrhovateľa podaný na KS v Žiline dňa 02.04.2013 rozhodol v rozpore s návrhom navrhovateľa, keď určil, že vtedajší odporcovia v rade 2/ až 4/ nie sú vlastníckmi žalovaných parciel bez uvedenia spoluvlastníckeho podielu.“.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod spis.zn. 4C 143/2009 porušené bolo.

Zrušuje sa Rozsudok Okresného súdu Žilina, č.k. 4C 143/2009 zo dňa 16.03.2013 v spojení s Rozsudkom KS v Žiline, č.k. 9Co 442/2012 zo dňa 25.04.2013.

Okresný súd Žilina je povinný uhradiť sťažovateľom v rade 1/ - 6/ trovy právneho zastúpenia, a to spoločne a nerozdielne v sume 855,76 € v lehote do 60 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti (m. m. III. ÚS 2/05, II. ÚS 19/05), keď navyše znenie petitu sťažnosti vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľov nemá ústavný súd dôvod spochybňovať.

Ústavný súd sa preto zaoberal namietaným porušením práv v rozsahu, v akom ich sťažovatelia – zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom – v sťažnosti pred ústavným súdom vymedzili v petite návrhu, t. j. skúmal, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 143/2009 došlo k porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 20 a čl. 46 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 143/2009 a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02, III. ÚS 70/02).

Sťažovatelia mali možnosť domáhať sa preskúmania namietaného postupu a rozhodnutia okresného súdu využitím riadneho opravného prostriedku, a to odvolania, ktoré napokon aj využili. Na základe nimi podaného odvolania sa krajský súd v rozsahu svojho preskúmacieho revízneho oprávnenia musel vo vzťahu k rozsudku okresného súdu v podstate vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovatelia na adresu tohto rozhodnutia okresného súdu uvádzajú aj v konaní pred ústavným súdom. Preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov mal krajský súd v odvolacom konaní, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (I. ÚS 103/02, III. ÚS 70/02).

K namietanému porušeniu práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 143/2009

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť (pozri napr. I. ÚS 120/02, I. ÚS 124/04). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru) je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty na včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03).

Lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy začala v okolnostiach danej veci plynúť dňom, keď sa sťažovatelia „dozvedeli“ o zbytočných prieťahoch, teda o „inom zásahu“ okresného súdu, ktorý označili za účastníka tohto konania. Namietané konanie okresného súdu bolo právoplatne skončené potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9 Co 442/2012 z 25. apríla 2013, ktorý nadobudol právoplatnosť 18. júna 2013. Vzhľadom na to, že predmetná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu až 17. marca 2015 (resp. podaná na poštovú prepravu 13. marca 2015), teda zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd sa už nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietky porušenia práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v namietanom konaní. Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť sťažovateľov v tejto časti posúdiť ako návrh podaný oneskorene.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v časti namietaného porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 143/2009 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2015